

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji „Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej”

COM(2007) 621 wersja ostateczna

(2009/C 27/03)

Dnia 19 października 2007 r., działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Komisja Europejska postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji „Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej”.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 13 czerwca 2008 r. Sprawozdawcą był Juan MENDOZA CASTRO.

Na 446. sesji plenarnej w dniach 9 i 10 lipca 2008 r. (posiedzenie z 10 lipca), Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął 108 głosami — 5 osób wstrzymało się od głosu — następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny z zadowoleniem przyjmuje i pozytywnie ocenia komunikat Komisji pt. „Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej”. Komitet popiera zaangażowanie Komisji na rzecz spójnego skonsolidowania strategii i polityki turystycznej na nadchodzące lata za pomocą agendy, która umożliwi ich codzienne stosowanie w praktyce. Ta nowa polityka została określona już wcześniej w komunikacie Komisji „Odnowiona polityka turystyczna UE: ku silniejszemu partnerstwu na rzecz turystyki europejskiej”.

1.2 Komitet uznaje wysiłek Komisji włożony w zwięzłe opracowanie licznych dokumentów, opinii i dyskusji. W efekcie powstał zadowalający i jasny dla społeczeństwa opis wyników pracy grupy ds. zrównoważonego rozwoju turystyki — ekspertów, którzy sporządzili sprawozdanie, oraz rezultatów konsultacji społecznych.

1.3 Za słuszne uważa się zarówno oparcie nowej polityki turystycznej na odnowionej strategii lizbońskiej, jak i ogólne cele, które wyznaczono w zakresie poprawy konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju, oraz cele bardziej szczegółowe, którymi są dobrobyt gospodarczy, sprawiedliwość i spójność społeczna oraz ochrona środowiska naturalnego i dóbr kultury.

1.4 Za słuszne uznaje się wskazane w komunikacie Komisji wyzwania oraz zaproponowane podejście. Sugerowana metodologia polega na udziale wszystkich podmiotów w ramach różnych form współpracy oraz „współpracy konkurencyjnej”, a udział ten jest uważany za podstawową oś nowej polityki turystycznej i agendy służącej do jej realizacji. Skala wyzwań wymienionych w komunikacie Komisji jest jasna i w przyszłości jako kluczowy element agendy należałoby wykorzystać wyniki prowadzonego obecnie badania nad skutkami emisji gazów cieplarnianych dla zrównoważonego rozwoju.

1.5 Komitet uważa za właściwe zobowiązanie się Komisji do wdrożenia tej nowej polityki za pośrednictwem dialogu, współpracy, nowych środków wsparcia oraz koordynacji między podmiotami. „Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej” stanowi rozszerzenie konkretnego podejścia i środków wykonawczych proponowanych dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w turystykę europejską. Komitet uważa jednak, że Komisja, a w tym przypadku DG ds. Przedsiębiorstw, może i musi odgrywać aktywniejszą rolę i przewodniczyć wprowadzaniu w życie licznych inicjatyw o zasięgu

europejskim, takich jak np. turystyka socjalna, turystyka dla wszystkich i szkolenie w dziedzinie turystyki. W szczególności Komisja i inne instytucje powinny podjąć większe wysiłki w celu zaangażowania małych i średnich przedsiębiorstw oraz mikroprzedsiębiorstw w wykonanie zadania, jakim jest zrównoważony rozwój turystyki, oraz w agendę realizacji tego celu. Komitet pozytywnie ocenia inicjatywę Komisji „modelowe ośrodki turystyczne Europy” jako przykład sprawdzonego rozwiązania wzorcowego.

1.6 Komitet kolejny raz proponuje i zaleca wzmocnienie Europejskiego Forum Turystyki oraz kontynuację rozważań i badań nad utworzeniem **Europejskiej Rady Konsultacyjnej ds. Turystyki** oraz **Europejskiej Agencji Turystyki**. Te dwa organy mogłyby prawdopodobnie zapewnić fora współpracy władz odpowiedzialnych za turystykę i różnych podmiotów zaangażowanych w przemysł turystyczny w celu poprawy i rozpowszechniania informacji o zrównoważonej i konkurencyjnej turystyce, monitorowania wdrażania polityki i europejskiej agendy dla turystyki, a w szczególności w celu podjęcia prób dostrzeżenia tendencji panujących w turystyce i przygotowania działań, które należy podjąć. W szczególności cele tych dwóch wyżej wymienionych organów mogłyby obejmować zmiany klimatyczne, ich skutki dla turystyki oraz odpowiednie kroki, które należy podjąć.

1.7 Komitet wyraża zadowolenie z gotowości Komisji do usprawnienia wykorzystania dostępnych instrumentów finansowych. Konkretnie uważa, że w obszarze turystyki socjalnej nadszedł już czas zastosowania w formie projektu pilotażowego doświadczeń o charakterze transnarodowym. Przykładami takich środków są turystyka socjalna, „turystyka dla wszystkich”, rozwój zasobów ludzkich, rozwój produktów i wprowadzenie ich na rynek. Komitet uważa, że w tych dziedzinach obecnie istnieją już wystarczające możliwości zastosowania w formie projektów pilotażowych doświadczeń o charakterze transnarodowym.

1.8 EKES z zadowoleniem stwierdza, że nastąpiła kulminacja prac prowadzonych nad Agendą 21 dla turystyki, których wyniki, przedstawione w komunikacie Komisji pt. „Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej”, uzupełniają i konsolidują ogólną politykę dotyczącą zrównoważonego rozwoju turystyki europejskiej. W rzeczywistości dokument techniczny przygotowany w tym celu przez Komisję stanowi podstawę i uzupełnienie komunikatu, a zatem te dwa dokumenty powinny być rozpatrywane łącznie.

1.9 Jeśli chodzi o kwestię statystyki, Komitet z zadowoleniem przyjmuje zaproszenie do składania wniosków ze strony Komisji, o które wcześniej wnioskował EKES, dotyczące utworzenia sieci centrów monitorowania turystyki, które umożliwią nie tylko odzwierciedlenie danych z sektora, lecz również będą w stanie wnieść strategiczną i perspektywiczną wizję umożliwiającą przewidywanie i kształtującą przyszłe działania.

1.10 EKES jest gotowy kontynuować działania w obszarze turystyki według kierunków określonych w komunikacie Komisji w sprawie agendy oraz zachęca pozostałe instytucje europejskie, państwa członkowskie, władze lokalne i regionalne, podmioty w sektorze (przedsiębiorców i związki zawodowe) oraz wszystkich obywateli do współpracy w uznaniu i wsparciu turystyki jako prawa przynależnego wszystkim i działalności gospodarczej o strategicznym znaczeniu dla przyszłości Europy. Tak samo niezbędna jest odpowiedzialność wszystkich zainteresowanych stron i konsumentów, by turystyka stała się bardziej zrównoważona i konkurencyjna.

1.11 Chociaż komunikat Komisji uwzględnia czynniki społeczne, które kształtują turystykę, Komitet wyraża żal z powodu braku odniesienia do koncepcji i faktu istnienia obywatelstwa europejskiego; w rzeczywistości turystyka mogłaby w większym stopniu niż obecnie pomagać różnym kulturom i grupom społecznym w połączeniu się we wspólnym pojmowaniu koncepcji obywatelstwa europejskiego, bowiem jej promowanie i rozwijanie należy do obowiązków każdego obywatela. Zróżnicowanie kultur, języków oraz dóbr naturalnych i dziedzictwa kulturowego w różnych państwach członkowskich Europy jest ogromnym bogactwem, który można i należy spożytkować i wykorzystać jako sposób wzajemnego zrozumienia oraz uznania naszych praw jako obywateli europejskich. Innym aspektem, do którego należy przywiązywać dużą wagę w dyskusjach na szczeblu europejskim i dokumentach dotyczących turystyki, jest kultura, zważywszy na synergię, która może istnieć między turystyką i kulturą, jak w swojej wcześniejszej opinii stwierdził EKES.

1.12 W procesie podnoszenia konkurencyjności i zrównoważenia turystyki należy uwzględnić szczególne cechy ośrodków turystycznych. Komitet zaleca zwrócenie uwagi na szczególne cechy tych państw członkowskich, których gospodarka w dużej mierze opiera się na turystyce. Przy przygotowywaniu polityki i propozycji związanych z turystyką należy odpowiednio uwzględnić potrzeby poszczególnych regionów. Zalecane jest, by w sporządzanych przez Komisję ocenach wpływu uwzględniono potencjalne nieproporcjonalne skutki dla różnych regionów i sektorów, na przykład: skutki dla ośrodków turystycznych takich jak wyspy, które są w dużym stopniu uzależnione od transportu lotniczego i nie posiadają żadnych innych środków transportu lub są prawie całkowicie uzależnione od tego rodzaju transportu.

1.13 EKES uważa, że zbiór zasad i wartości wyszczególnionych w komunikacie Komisji, w tym zrównoważony rozwój, dobrobyt społeczny, konkurencyjność, współpraca, partnerstwo, rentowność, bezpieczeństwo, jakość zatrudnienia itd., faktycznie składa się na europejski model turystyki i to nie dlatego, że są one zbiorem reguł, ale ponieważ te zasady i wartości są powszechnie stosowane w Unii Europejskiej.

1.14 Komitet chciałby zachęcić Komisję do dalszego działania wraz z innymi organizacjami w zakresie wydawania europejskich certyfikatów potwierdzających wiedzę i kwalifikacje w dziedzinie turystyki w celu ilościowej i jakościowej poprawy miejsc pracy w tym sektorze. Należy wspierać Europass jako formę przedstawiania w sposób łatwy i zrozumiały w całej Europie (Unii Europejskiej, krajach EFTA/EOG oraz krajach kandydujących) osobistych umiejętności i kwalifikacji osób, które chciałyby poszukiwać pracy w całej Europie.

2. Komunikat Komisji

Aby bardziej docenić i lepiej zrozumieć informacje, które Komisja chce przekazać wszystkim podmiotom i instytucjom europejskim, krótko podsumujemy tekst komunikatu i zawarte w nim główne zagadnienia.

2.1 Wprowadzenie do komunikatu

2.1.1 **Wyzwanie, którym jest stworzenie równowagi między zrównoważonym rozwojem a konkurencyjnością.** W części 1, we wstępie do komunikatu, Komisja przede wszystkim uznaje, że turystyka odgrywa kluczową rolę w gospodarce europejskiej i ma strategiczne znaczenie, co wynika nie tylko z danych ilościowych, lecz także ze zdolności turystyki do tworzenia miejsc pracy, dzięki czemu realizuje ona cele odnowionej strategii lizbońskiej. Warto wspomnieć, że przewidywana stopa wzrostu wynosi ponad 3 %, co niewątpliwie w dużym stopniu przyczyni się do osiągnięcia celów w zakresie zatrudnienia, lecz w niektórych przypadkach i w długiej perspektywie może to również prowadzić do przekroczenia ograniczeń określonych wymogami dotyczącymi zrównoważonego rozwoju.

2.1.2 **Konkurencyjność i zrównoważony rozwój — dwa kompatybilne wymogi.** W komunikacie Komisja wyraźnie stwierdza, że konkurencyjność zależy od zrównoważonego rozwoju i jakości turystyki oraz jednoznacznie odnosi się do wymagań, które przed przemysłem turystycznym stawiają zmiany klimatyczne. Odpowiedzialność społeczną przedsiębiorstw może stanowić w tym przypadku zdecydowany wkład w postaci podejmowania przez przedsiębiorstwa odpowiedzialności za środki mające na celu dostosowanie się do zmian klimatycznych i przeciwdziałanie im, przy jednoczesnym promowaniu innowacji i wartości produktów turystycznych w świecie stojącym przed znaczącymi wyzwaniami o charakterze globalnym.

2.2 **Treść agendy.** Komunikat Komisji jest propozycją stworzenia nowej równowagi pomiędzy korzyściami dla turystów, środowiskiem naturalnym oraz konkurencyjnością przedsiębiorstw i ośrodków turystycznych. Równowagę tę muszą osiągnąć wszystkie zainteresowane podmioty.

2.2.1 **Cele i wyzwania.** Komunikat przedstawia trzy podstawowe cele agendy: dobrobyt gospodarczy, sprawiedliwość i spójność społeczną oraz ochronę środowiska naturalnego, którymi w swoich działaniach powinny kierować się wszystkie zainteresowane podmioty.

W komunikacie wymieniono niektóre istotne wyzwania, którym trzeba będzie sprostać, jeżeli cele te mają zostać osiągnięte:

- zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i kulturowymi;
- zminimalizowanie zużycia surowców i zanieczyszczeń;
- zarządzanie zmianami w interesie zapewnienia dobrobytu obywateli;
- zmniejszenie zróżnicowania sezonowego popytu;
- uwzględnienie problemu wpływu transportu na środowisko naturalne;
- umożliwienie korzystania z turystyki wszystkim osobom;
- poprawienie jakości zatrudnienia w turystyce;
- zapewnienie bezpieczeństwa turystów i społeczności w miejscach, w których oferowane są usługi turystyczne.

Lista wyzwań jest otwarta i płynna — różne zainteresowane podmioty powinny ją nieustannie aktualizować, wskazywać nowe priorytety i zarządzać nią w duchu współpracy.

2.2.2 Ramy działania. Komunikat sugeruje, że spójne środki podejmowane w celu osiągnięcia celów i sprostania wyzwaniom będą dotyczyć zagwarantowania współpracy i odpowiedzialnego zarządzania ośrodkami turystycznymi, przedsiębiorstwami i turystami oraz przedstawia warunki pozwalające na osiągnięcie tej spójności.

2.2.3 Zasady. Komunikat przedstawia ogółem dziewięć zasad, których należy przestrzegać, aby osiągnąć zrównoważoną i konkurencyjną turystykę. Należy zwrócić uwagę na trzy z nich:

- przestrzeganie ograniczeń, które można wyznaczyć w przypadku zdolności przyjmowania określonej liczby turystów, infrastruktury i liczby napływających turystów;
- osiągnięcie tempa i rytmu rozwoju, które byłyby odpowiednie w przypadku zasobów naturalnych, kulturowych i społecznych dostępnych w danym momencie;
- planowanie długoterminowe jako nieodzowny warunek umożliwiający stworzenie równowagi między zrównoważonym rozwojem a konkurencyjnością.

2.3 Wspólne kontynuowanie działań. W tej części Komisja podkreśla, że wszystkie zainteresowane podmioty z sektora muszą połączyć wysiłki i podejmować działania na zasadzie dobrowolności i w sposób ciągły. Zaproponowany model opiera się na poszanowaniu zasady pomocniczości, a idealnym rozwiązaniem byłoby podejmowanie działań przez same ośrodki turystyczne, które powinny jednak otrzymać wsparcie ze strony instytucji krajowych i europejskich. Z tego względu w komunikacie zwrócono uwagę zarówno na rolę różnych zainteresowanych podmiotów z sektora, jak i na rolę Komisji Europejskiej w świetle Traktatu.

2.3.1 Rola zainteresowanych podmiotów. Na podstawie wniosków Grupy ds. zrównoważonego rozwoju turystyki komunikat określa szeroki zasięg odpowiedzialności i szczegółowe role w trzech obszarach działania: ośrodki, przedsiębiorcy i turyści. W komunikacie znajduje się konkretna wzmianka o konieczności wyrażenia i przekazania mikroprzedsiębiorstwom zasadniczego przesłania dotyczącego osiągnięcia równowagi między zrównoważonym rozwojem a konkurencyjnością.

2.3.2 Rola Komisji Europejskiej. Komisja uznaje swoją odpowiedzialność za działanie zgodnie z Traktatem i zobowiązuje się do rozpoczęcia i nadania impulsu różnym inicjatywom na szczeblu wspólnotowym w ramach określonych agend oraz poprzez rozwijanie samej agendy. Spośród tych inicjatyw na szczególną uwagę zasługują cztery grupy działań:

- Mobilizowanie zaangażowanych podmiotów do tworzenia wiedzy i dzielenia się nią w celu osiągnięcia równowagi między zrównoważonym rozwojem a konkurencyjnością. Europejskie Forum Turystyczne jest dobrym przykładem ilustrującym sposób, w jaki mogą być wymieniane pomysły i doświadczenia.
- Promowanie i wspieranie europejskich modelowych ośrodków turystycznych jako przykładów dobrych praktyk oraz rozpowszechnianie promowanie ich jako sieci ośrodków przestrzegających zasad zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności.
- Wykorzystanie bardzo zróżnicowanych instrumentów finansowych UE. Komisja zobowiązuje się do rozpowszechniania informacji na temat poprawy ich wykorzystania w dziedzinie turystyki.
- Włączenie zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności do głównego nurtu polityk Komisji i zastosowanie ich do wielu regionów o różnych potrzebach i problemach: regionów nadmorskich, obszarów wiejskich i miejskich.

2.4 Wnioski komunikatu

W końcowej części komunikatu zaapelowano o pełną współpracę między wszystkimi podmiotami publicznymi i prywatnymi w zakresie przyjęcia i wprowadzenia w życie agendy. Ponownie zalecenie nawiązania współpracy na każdym szczeblu jest warunkiem wstępnym poprawy konkurencyjności, która zapewni długoterminową atrakcyjność i zrównoważony rozwój europejskiego sektora turystyki. Komisja zaleca rok 2011 jako termin oceny planu działania określonego w agendzie. Cel, który Komisja sobie założyła przedstawiając komunikat, jest zatem całkowicie jasny.

3. Uwagi ogólne

3.1 Turystyka i jej strategiczne znaczenie dla gospodarki europejskiej zostały dostrzeżone przez wszystkie instytucje europejskie zarówno w ich oficjalnych, jak i nieoficjalnych wypowiedziach na ten temat, poprzez które rola turystyki została wzmocniona, przesłanie to zostało przekazane wszystkim zainteresowanym podmiotom, a sektorowi został dostarczony znaczący impuls. Znaczenie turystyki wykracza poza względy czysto ekonomiczne, ponieważ w ujęciu społecznym spełnia ona główną rolę w budowaniu Europy obywateli. Pomimo że komunikat dostarcza impuls, zarówno obecnie, jak i w przyszłości pozostaje wiele do zrobienia, aby zapewnić spełnienie przez turystykę tej kluczowej roli w polityce europejskiej.

3.2 Warto szczególnie zaznaczyć, że nowy traktat lizboński uznaje znaczenie turystyki dla Europy i daje Unii Europejskiej dodatkowe możliwości udziału w rozwoju tego sektora. Traktat ten stanowi, że UE posiada kompetencje i obowiązek prowadzenia działań mających na celu wspieranie, koordynowanie lub uzupełnianie działań państw członkowskich oraz określa cele, którymi są zachęcanie do tworzenia korzystnego środowiska dla rozwoju przedsiębiorstw w tym sektorze i wspieranie wymiany dobrych praktyk.

3.3 Wspomniana obecność turystyki zaznacza się w różnorodnych obszarach instytucjonalnych.

- **Parlament Europejski** przyjmował wielokrotnie rezolucje dotyczące różnych form turystyki oraz jej wpływu na zatrudnienie i gospodarkę. Wystarczy zacytować rezolucje w sprawie turystyki i rozwoju oraz w sprawie nowych perspektyw i nowych wyzwań dla zrównoważonej turystyki europejskiej.
- **Rada Unii Europejskiej** wielokrotnie zajmowała się zagadnieniem turystyki w konkluzjach i planach działania, głównie w celu zwrócenia uwagi na konieczność zrównoważonego rozwoju, konkurencyjności i możliwości tworzenia miejsc pracy w turystyce. Należy wspomnieć zwłaszcza o konkluzjach przyjętych 7 lipca 2006 r., odnoszących się do komunikatu Komisji w sprawie odnowionej polityki turystycznej UE; Rada wyraża w nich zadowolenie z przedstawionej polityki oraz wzywa Komisję do odgrywania aktywnej roli w koordynacji różnych kierunków polityki.
- **Komisja Europejska** publikuje rozliczne komunikaty, w szczególności komunikat z marca 2006 r., ustanawiający nową politykę turystyczną UE, polegająca na powołaniu i wspieraniu europejskich forów turystyki i zajmowaniu się ich utrzymaniem, prowadzeniu konferencji na różne tematy, jak np. turystyka socjalna czy Agenda 21 dla turystyki europejskiej i organizowaniu wielu innych działań, takich jak projekt pilotażowy „Modelowe Ośrodki Turystyczne Europy” uznający i promujący dobre praktyki stosowane w państwach członkowskich UE i krajach kandydujących.

— **Komitet Regionów** wydał m.in. opinie w sprawie komunikatów Komisji — „Współpraca na rzecz przyszłości turystyki europejskiej” oraz „Podstawowe kierunki utrwalania turystyki europejskiej”.

— **Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny** zawsze wykazywał specjalne zainteresowanie wszystkim, co dotyczy turystyki (i nadal to czyni), czego dowodem jest przeszło 11 opinii wydanych od 1999 r., aktywny udział w zwołanych przez Komisję europejskich forach turystyki, uczestnictwo w licznych dniach poświęconych różnorodnym aspektom turystyki oraz ich promowanie. Na szczególną uwagę zasługuje współpraca EKES-u z pozostałymi instytucjami w ramach wszelkich inicjatyw zgłoszonych przez którąkolwiek z nich w tym obszarze.

3.4 Niniejsza opinia EKES-u ma stanowić ocenę wkładu komunikatu w politykę oraz sposobu jej prowadzenia; jej celem jest również przedstawienie propozycji, które jeśli nie wzbogacą samego tekstu, to przynajmniej wzbogacą debatę na jego temat.

3.5 Podobnie jak opinia EKES-u INT/317 w sprawie komunikatu Komisji dotyczącego odnowionej polityki turystycznej UE, niniejsza opinia ma na celu ponowne stwierdzenie, że:

— turystyka jest prawem wszystkich obywateli, zgodnie ze światowym Etycznym Kodeksem Turystyki, oraz niesie ze sobą obowiązek stosowania dobrych praktyk;

— prawo to przyczynia się poza tym do bezpośredniego i pośredniego tworzenia bogactwa i rentowności, zwłaszcza dla mikroprzedsiębiorstw i MŚP, co czyni z turystyki strategiczny przemysł dla Europy, który zdążył już wykazać się stabilnością;

— kwestia jakości usług świadczonych przez podmioty w sektorze i odpowiedzialności użytkowników w stosunku do społeczności lokalnych stanowią wartości, które musimy zachować jako podstawę jego ciągłości;

— turystyka wpływa lub powinna wpływać w sposób pozytywny na gospodarkę oraz zagadnienia społeczne, kulturowe i ekologiczne na szczeblu lokalnym i regionalnym, a także na środowisko miejskie, stanowiąc tym samym instrument poznania innych kultur oraz sposobów życia i działania, a także instrument współpracy między regionami;

— turystyka jest dynamicznym sektorem i źródłem zatrudnienia obecnie i na przyszłość, a także posiada zdolność generowania stabilnych miejsc pracy o wysokiej jakości, którym towarzyszą odpowiednie prawa;

— turystyka nie jest wolna od problemów związanych z pełnieniem i okresowością, których skutkiem jest utrata konkurencyjności;

— wierzymy, że europejskiej turystyce potrzebna jest agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej o jasnej wizji i ambitnych celach;

— europejski model turystyki stanowi potrzebę wewnętrzną i mógłby służyć jako światowy punkt odniesienia, jeśli będzie oparty nie na nowych przepisach tylko na takich wartościach jak jakość, rozwój zrównoważony, dostępność itp., przyjętych z własnej woli przez miejsca turystyczne oraz wszystkie zaangażowane podmioty;

— europejski model turystyki opiera się i wzbogaca na różnorodności miejsc przeznaczenia, sposobach rozumienia turystyki oraz wielorakich formach ich urzeczywistnienia;

— popierany przez nas model jest dobrym sposobem na zapewnienie pokoju i porozumienia między narodami.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 W komunikacie Komisji w sposób klarowny objaśniono propozycję dotyczącą konieczności stworzenia równowagi między zrównoważonym rozwojem a konkurencyjnością oraz praktycznych sposobów osiągnięcia tego celu. Oznaczało to niewątpliwie, szczególnie w ramach niezbyt długiego komunikatu, konieczność podejścia syntetycznego i wymagało analizy licznych dokumentów, opinii i debat. Należy podkreślić, że rezultat spełnia zadanie przekazania społeczeństwu w jasnej formie ogólnej opinii Komisji na temat przyszłości turystyki i działań, które należy podjąć w tym złożonym sektorze.

4.2 Trafne wydaje się, w odniesieniu do tej agendy, podejście Komisji polegające na ocenie zarówno ekonomicznych skutków turystyki, jak i możliwości tego sektora w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób młodych, a także osiągnięcia niezbędnej równowagi między zrównoważonym rozwojem a konkurencyjnością, które w perspektywie długoterminowej przynoszą sobie wzajemne korzyści. Oceny wpływu takich kwestii jak ślady pozostawione w środowisku naturalnym przez różne rodzaje działalności i regiony lub jak ograniczenia zdolności odnośnie do natężenia turystyki i przyjmowania turystów są bardzo ważnymi aspektami przy osiągnięciu i zachowaniu równowagi między tymi zmiennymi. Powszechna zgoda co do faktu istnienia ograniczeń w zakresie skali i tempa rozwoju turystyki jest kwestią zasadniczą dla osiągnięcia równowagi między konkurencyjnością a zrównoważonym rozwojem.

4.3 Być może komunikat powinien bardziej szczegółowo przeanalizować też nowy traktat lizboński, by zbadać jego związek z agendą oraz jego znaczenie dla realizacji nowej europejskiej polityki turystycznej. Nie należy zapomnieć, iż państwa i regiony przy wielu okazjach wyraziły wolę zachowania kompetencji w dziedzinie turystyki, nie rezygnując jednakże z pobudzających i koordynujących działań UE w niektórych obszarach, które mogą poprawić konkurencyjność europejskiego sektora turystyki. Na przykład utworzenie i prowadzenie portalu turystycznego w celu promowania Europy jako miejsca turystycznego stało się już cennym narzędziem, które może atrakcyjnie przedstawiać wszystkie kraje UE łącznie jako różnorodny i specyficzny cel podróży turystycznych.

4.4 Wyzwania i cele wymienione w komunikacie Komisji są na pewno głównymi wyzwaniami, z którymi turystyka zmierzy się w najbliższych dziesięcioleciach. Podstawowymi wyzwaniami są niewątpliwie zrównoważony rozwój i poprawa konkurencyjności, które zakładają inne ważne zadania, takie jak poprawa jakości, zmniejszanie zróżnicowania sezonowego popytu lub zwiększanie kompetencji pracowników sektora turystyki. Wyzwania te zostały również przedstawione w agendzie.

4.5 W komunikacie powraca często wezwanie do współpracy, gdyż zgodnie z nową polityką turystyczną proponowane wzmocnienie współpracy ma być jej główną osią. Należy szczególnie podkreślić rolę związków zawodowych i organizacji pracodawców, które powinny zostać włączone do współpracy i poproszone o wzięcie udziału we wszelkich debatach i forach oraz we wdrażaniu ogólnych środków służących usprawnieniu sektora turystyki. Podobnie należałoby zwiększyć wykorzystanie możliwości trwałych sieci miast i miejsc turystycznych, łączonych wspólnym dążeniem do poprawy konkurencyjności oraz

do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Komitet pozytywnie ocenia promowanie projektu „Modelowe Ośrodki Turystyczne Europy” i apeluje o to, by idea ta uwzględniała właściwe traktowanie stosunków pracy i stosunków społecznych oraz udział związków zawodowych i organizacji pracodawców w wybranym miejscu turystycznym jako sposób na poprawę zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności miejsc turystycznych.

W ramach swoich kompetencji organizacje konsumentów również odgrywają ważną rolę.

4.6 Komisja zobowiązuje się do wdrożenia tej nowej polityki poprzez współpracę, wprowadzenie konkretnych nowych działań wspierających oraz koordynację pomiędzy podmiotami. Agenda wyraźnie zakłada, że wszystkie zainteresowane podmioty wezmą na siebie większą odpowiedzialność. Zdaniem EKES-u DG ds. Przedsiębiorstw ma do odegrania bardzo ważną rolę w realizacji zadania, którym jest koordynacja wszystkich kierunków polityki europejskiej, dotyczących bezpośrednio lub pośrednio turystyki lub mających wpływ na różne rodzaje ośrodków turystycznych o specyficznych cechach.

4.7 Komitet uważa również, że Komisja powinna odgrywać aktywniejszą rolę we wprowadzaniu inicjatyw o zasięgu europejskim, w tym inicjatyw dotyczących transgranicznej turystyki społecznej w Europie. Wypada tu przypomnieć, że EKES proponował przy różnych okazjach — i teraz proponuje ponownie — propagowanie i wspieranie Europejskiego Forum Turystyki oraz kontynuację refleksji i badań nad utworzeniem **Europejskiej Rady Konsultacyjnej ds. Turystyki i Europejskiej Agencji Turystyki**, która dostarczałaby informacji i zapewniałaby podejmowanie działań dotyczących polityki i środków przyjętych w dziedzinie turystyki europejskiej. Proponuje się także, by Komisja propagowała badania nad tworzeniem platform technologicznych w sektorze turystyki w celu poprawy marketingu usług turystycznych, w szczególności ze względu na możliwość wspierania turystyki w obrębie Europy oraz zachęcania do przyjazdu turystów z innych krajów (takich jak Chiny, Indie, Rosja).

4.8 Komitet uważa, że komunikat Komisji nie zwraca wystarczającej uwagi na rolę technologii informacyjno-komunikacyjnych w nowych ramach turystyki, zarówno z punktu widzenia użytkowników, jak również przedsiębiorstw i podmiotów w sektorze. Priorytetem na najbliższe lata powinny być wysiłki na rzecz badań i rozwoju w przemyśle turystycznym, prowadzące do lepszego wykorzystania tychże technologii. Wysiłki te niewątpliwie poprawią zarządzanie ośrodkami turystycznymi, przedsiębiorstwami i turystyką, co stopniowo doprowadzi do osiągnięcia pożądanego równowagi.

4.9 Istotne jest wyrażenie woli zastosowania konkretnych środków, a szczególnie lepszego wykorzystania dostępnych europejskich instrumentów finansowych, lecz konieczne jest zaproponowanie programu pozwalającego na realizację najważniejszych wyzwań w zakresie turystyki europejskiej, które zostały dokładnie wskazane w komunikacie. Należy zagwarantować, aby wszystkie fundusze bezpośrednio lub pośrednio

przeznaczone na turystykę zostały skutecznie i efektywnie wykorzystane.

4.10 Komunikat należy postrzegać w kontekście istotnego wkładu, który wniosło sprawozdanie Grupy ds. zrównoważonego rozwoju turystyki — dokument, który dostarczył w dużym stopniu kryteriów do opracowania agendy, co w szczególności dotyczy określenia ról wszystkich podmiotów w sektorze. Wysiłki podjęte w ciągu kilku miesięcy przez znanych ekspertów niewątpliwie okazały się owocne, a ich skutkiem są uzupełniające i praktyczne sposoby podejścia do szeregu kwestii dotyczących zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności.

4.11 W komunikacie nie określono wyraźnie roli, jaką odgrywać miałyby dane statystyczne dotyczące turystyki. Jednoznaczna koncepcja współpracy w zakresie tych danych statystycznych jest potrzebna do monitorowania realizacji agendy, a w szczególności konieczne jest zwrócenie większej uwagi na zmienne dotyczące zrównoważonego wzrostu, konkurencyjności i zatrudnienia.

4.12 W komunikacie wyraźnie stwierdzono potrzebę włączenia polityki turystycznej dotyczącej zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności do głównego nurtu wszystkich polityk Komisji i UE w celu zapewnienia realizacji celów określonych w agendzie.

4.13 Jak była już o tym mowa w opinii EKES-u przy okazji deklaracji katowickiej oraz w opinii „Turystyka a kultura — dwie siły stymulujące wzrost” i w opinii „Odnowiona polityka turystyczna”, a także w innych dokumentach EKES-u, niezbędne byłoby również przeprowadzenie kampanii informacyjnych w celach edukacyjnych i motywacyjnych wśród ludności europejskiej, a szczególnie wśród młodzieży.

4.14 Komitet uważa, że kwestią bardzo istotną jest, aby szkolenie, zarówno formalne, jak i w miejscu pracy, spełniało potrzeby przedsiębiorstw i zwiększało możliwości zatrudnienia. Certyfikacja oraz uznawanie wiedzy i kwalifikacji na poziomie europejskim powinny być instrumentem pomagającym tworzyć więcej miejsc pracy i lepsze warunki pracy w przemyśle turystycznym.

4.15 W celu poprawy konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju turystyki należy uwzględnić cechy szczególne miejsc turystycznych. Komitet zaleca, by podczas opracowywania strategii i propozycji brano pod uwagę szczególne uwarunkowania państw członkowskich, które są w dużym stopniu zależne od turystyki oraz położono należyty nacisk na potrzeby poszczególnych terytoriów. Jednocześnie należy zauważyć, że wyjazdy turystyczne do odległych miejsc przeznaczenia mogą się szczególnie silnie przyczynić do zmian klimatu ze względu na skutki i emisje wiążące się z dalekimi podróżami. Być może w przyszłości konieczne będzie położenie większego nacisku na korzyści wynikające z poszukiwania celów podróży położonych bliżej punktu startowego, do których dojazd powoduje mniejsze emisje dwutlenku węgla.

Bruksela, 10 lipca 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

ZAŁĄCZNIK

do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Poniższy fragment opinii sekcji uzyskał poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, ale został zmieniony poprawką przyjętą przez zgromadzenie plenarne:

Punkt 4.15

W celu poprawy konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju turystyki należy uwzględnić cechy szczególne miejsc turystycznych. Komitet zaleca, by podczas opracowywania strategii i propozycji brano pod uwagę szczególne uwarunkowania państw członkowskich, które są w dużym stopniu zależne od turystyki oraz położono należyty nacisk na potrzeby poszczególnych terytoriów.

Wynik głosowania

Za dodaniem nowego zdania: 48 Przeciw: 43 Wstrzymało się: 16
